

RHAN 2 – ERTHYGLAU'R CYFANSODDIAD

Erthygl 7 – Y Cabinet (Gweithredol)

7.1 Rôl

Bydd y Cabinet yn trefnu i gyflawni swyddogaethau'r awdurdod lleol nad ydynt yn gyfrifoldeb ar unrhyw ran arall o'r awdurdod lleol, un ai yn ôl y gyfraith neu'r Cyfansoddiad hwn.

7.2 Ffurf a chyfansoddiad

Cabinet

Bydd y Cabinet yn cynnwys yr Arweinydd a dim mwy na naw Cynghorydd arall.

Mae'r Cyngor yn ethol Arweinydd.

Bydd y Cyngor yn penodi o leiaf dau ond dim mwy na naw cynghorydd i'r Cabinet (ac eithrio'r Arweinydd).

7.3 Arweinydd

Bydd yr Arweinydd yn Gy nghorydd sydd wedi'i ethol i swydd yr Arweinydd gan y Cyngor. Bydd yr Arweinydd yn ei swydd nes:

- (a) y bydd ef/hi yn ymddiswyddo o'r swydd; neu
- (b) y bydd ef/hi yn cael ei atal rhag bod yn Gy nghorydd neu yn Arweinydd neu yn aelod o'r Cabinet dan Ran III Deddf Llywodraeth Leol 2000 (er y gallai ef/hi ddod yn ôl i'w swydd ar ddiwedd y cyfnod hwnnw); neu
- (c) nid yw ef/hi yn Gy nghorydd mwyach; neu
- (d) mae'r Cyngor yn penderfynu diswyddo ef/hi; neu
- (e) tan ddyddiad yr etholiad cyffredinol nesaf.

7.4 Aelodau Cabinet Eraill

Bydd yr aelodau Cabinet (heblaw am yr Arweinydd) yn Gy nghorwyr sydd wedi'u penodi gan y Cyngor.

Ni ellir cyfnewid unrhyw aelodau cyfetholedig nac is-aelodau nac aelodau wrth gefn am aelodau Cabinet (ar wahân i'r Arweinydd). Nid oes modd penodi'r Arglwydd Faer na'r Is-Arglwydd Faer i'r Cabinet, ac nid oes hawl gan aelodau'r Cabinet (gan gynnwys yr Arweinydd) fod yn aelodau o Bwyllgor Craffu.

Bydd Cy nghorydd sydd wedi'i benodi yn Aelod Cabinet yn ei swydd nes:

- (a) y bydd ef/hi yn ymddiswyddo o'r Cyngor; neu
- (b) y bydd ef/hi yn cael ei atal rhag bod yn Gynghorydd neu'n Arweinydd neu aelod o'r Cabinet dan Ran III Deddf Llywodraeth Leol 2000 (er y gallai ef/hi ddod yn ôl i'w swydd ar ddiwedd y cyfnod hwnnw); neu
- (c) nid yw ef/hi yn Gynghorydd mwyach; neu
- (d) mae'r Cyngor yn penderfynu diswyddo ef/hi; neu
- (e) tan ddyddiad yr etholiad cyffredinol nesaf.

7.5 Cynorthwywyr Aelodau Cabinet

Gall y Cabinet benodi Cynghorwyr i weithredu fel cynorthwywyr y Cabinet cyn belled bod y Cabinet yn ystyried bod hynny'n rhesymol angenrheidiol ac yn briodol. Bydd eu swydd yn cynnwys:

- (a) cynorthwyo'r Cabinet yn gyffredinol;
- (b) cysylltu â Chadeiryddion ac aelodau Pwyllgorau Craffu perthnasol; a
- (c) gweithredu fel goruchwylwyr mewn cyfarfodydd Cabinet neu bwyllgor y Cabinet

yn unol â'r Disgrifiad Swydd manwl a nodir yn Atodiad A.

Ni chaiff cynorthwywyr y Cabinet bleidleisio ar faterion gerbron y Cabinet, na chymryd lle Aelod Cabinet mewn cyfarfod Cabinet na chyflawni unrhyw rôl sy'n cynnwys gwneud penderfyniad.

7.6 Trafodion y Cabinet

Bydd trafodion y Cabinet yn digwydd yn unol â Rheolau Gweithdrefn y Cabinet, fel y nodwyd yn Rhan 4 y Cyfansoddiad hwn.

7.7 Cyfrifoldeb am swyddogaethau

Mae Rhan 3 y Cyfansoddiad yn nodi'r darpariaethau a wnaed mewn perthynas â rhannu unrhyw swyddogaethau sy'n gyfrifoldeb ar y Cabinet ymhlith y bobl ganlynol:-

- (a) y Cabinet;
- (b) unrhyw aelod Cabinet;
- (c) unrhyw bwyllgor y Cabinet; a
- (d) unrhyw swyddogion yr awdurdod.

Os nad yw'r swyddogaethau sy'n gyfrifoldeb ar y Cabinet yn cael eu rhannu fel y nodwyd uchod (ond nid ymhellach neu fel arall) gall yr Arweinydd gyflawni'r swyddogaethau hynny neu bennu priod gyfrifoldebau'r Cabinet, Pwyllgorau'r Cabinet, Aelodau Cabinet a Swyddogion mewn perthynas â gwneud Penderfyniadau Gweithredol penodol. Bydd yr Arweinydd yn rhoi gwybod i'r Swyddog Priodol yn ysgrifenedig am unrhyw gyfrifoldebau a ddirprwyir, a bydd y Swyddog Priodol yn cynnal rhestr yn nodi'r priod gyfrifoldebau fel y gallant fod o bryd i'w gilydd yn unol â Rheolau Gweithdrefnol y Cabinet a nodir yn Rhan 4 y Cyfansoddiad hwn.

Bydd unrhyw berson neu gorff sydd wedi trefnu i gyflawni unrhyw swyddogaeth yn unol â'r pwerau a nodir yn adran 15 Deddf Llywodraeth Leol 2000 yn rhoi gwybod i'r Swyddog Priodol yn ysgrifenedig am unrhyw drefniadau o'r fath a bydd y Swyddog Priodol yn cadw cofnod o drefniadau o'r fath fel y gallant fod o bryd i'w gilydd yn unol â Rheolau Gweithdrefnol Cabinet a nodir yn Rhan 4 y Cyfansoddiad hwn.

- 7.8 Yn ystod unrhyw gyfnod ble nad oes Cabinet, bydd unrhyw swyddogaethau sy'n gyfrifoldeb ar y Cabinet yn cael eu dyrannu a'u gweithredu gan Bennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig neu os nad yw ef/hi yn bresennol y Cyfarwyddwyr Corfforaethol yn cydweithio, gan sicrhau y bydd ymgymryd â swyddogaethau o'r fath yn ystyried ac yn cydymffurfio ag unrhyw brotocol sy'n ymwneud ag arfer pwerau dynodedig cyn belled ag sy'n rhesymol ymarferol, ac wrth ymgynghori ag unrhyw Gynghorydd sy'n Arweinydd ar blaid wleidyddol yn unol â Rheoliadau Llywodraeth Leol (Pwyllgorau a Grwpiau Gwleidyddol) 1990.

ATODIAD A – CYNORTHWYWYR AELODAU CABINET – DISGRIFIAD SWYDD

- 1 Mae Cynorthwywyr Aelodau Cabinet yn Aelodau a benodir gan y Cabinet i weithio gydag Aelod Cabinet neu Aelodau Cabinet a'u cynorthwyo ag unrhyw swyddogaeth ac eithrio gwneud penderfyniadau yn amodol ar y cyfyngiadau isod.
- 2 Mae hyn yn cynnwys bwrw ymlaen â phrojectau neu raglenni penodol. Bydd y rhan fwyaf o swyddi Cynorthwywyr yn cynnwys ystod eang o swyddogaethau'r Aelod Cabinet, ond mae'n gyfrifoldeb ar bob Aelod Cabinet unigol, ar ôl trafod gydag Arweinydd y Cyngor, i sefydlu unrhyw gyfyngiadau neu amodau ynghylch y ffordd y bydd y Cynorthwy-ydd yn gweithio. Bydd unrhyw gyfyngiadau ar swydd y Cynorthwy-ydd yr hoffai'r Aelod Cabinet eu gosod gael eu cofnodi, eu copïo i'r Arweinydd a'r Swyddog Monitro.
- 3 Nid yw rôl Cynorthwy-ydd Aelod Cabinet yn arwain at lwfans cyfrifoldeb arbennig.
- 4 Gall Cynorthwywyr Aelodau Cabinet:
  - (a) Gyflawni tasgau, gwaith ymchwil ac ymchwiliadau penodol a mynychu cynadleddau, seminarau a chyfarfodydd ar gais yr Aelod Cabinet, er mwyn sicrhau bod ganddynt y wybodaeth ddiweddaraf am fentrau polisi a datblygiadau.
  - (b) Mynychu Cyfarfodydd Briffio'r Cabinet ar ran Aelod Cabinet.
  - (c) Mynychu cyfarfodydd y Cabinet (ond nid pleidleisio ynddynt) ar ran Aelod Cabinet.
  - (d) Mynychu digwyddiadau ffurfiol ac anffurfiol ar ran Aelod Cabinet, ac eithrio am agoriadau neu seremonïau neu ddigwyddiadau swyddogol pan fo angen rhoi araith ffurfiol. Mewn achos o'r fath, os bydd Aelod Cabinet yn absennol, bydd yr Arglwydd Faer neu Aelod Cabinet arall yn cynrychioli'r Cyngor.
  - (e) Siarad yn ffurfiol mewn digwyddiadau a swyddogaethau ar faterion yn ymwneud â'i faes cyfrifoldeb ei hun pan fo'r Cynorthwy-ydd wedi'i wahodd yn benodol i siarad.
  - (f) Cysylltu gydag aelodau nad ydynt yn aelodau gweithredol er mwyn sicrhau bod yr Aelod Cabinet yn hollol ymwybodol o faterion sy'n peri pryder i Aelodau.
  - (g) Ymddangos gerbron Pwyllgor Craffu os nad yw'r Aelod Cabinet yn gallu bod yn bresennol neu pan fo'r Cynorthwy-ydd wedi canolbwyntio ar y project neu raglen benodol. (Fodd bynnag, gall y Pwyllgor Craffu ofyn i'r Aelod Cabinet fod yn bresennol ar achlysur pellach).

(h) Bod yn aelod o Bwyllgor Craffu nad yw'n ymwneud â phortffolio ei Aelod Cabinet.

(i) Bod yn aelod o Grŵp Gorchwyl a Gorffen Craffu.

5 Fodd bynnag, ni all Cynorthwy-ydd Aelod Cabinet wneud y canlynol:

(a) Gwneud penderfyniadau

(b) Dirprwyo ar ran Aelod Cabinet yng Nghyfarfodydd y Cyngor

(c) Bod yn aelod o Bwyllgor Craffu sy'n craffu ar bortffolio ei Aelod Cabinet ei hun.